

*Тусик Надія Миколаївна,
Національний університет „Острозька академія”*

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ ЕНАНТІОСЕМІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Енантіосемія (en – «всередині», anti – «проти», sema – «знак») – це різновид полісемії, для якого характерна наявність у одного і того ж слова протилежних значень, відповідно енантіосемізи – це лексичні одиниці, що належать до поданого явища. Актуальність вивчення енантіосемізмів полягає в тому, що їх двозначність вносить суперечності при перекладі речень, зокрема на українську мову, що, у свою чергу стає перепорою на шляху міжмовної комунікації. Об'єктом дослідження є слова, значення яких суперечать одне одному, іншими словами енантіосемізи; його завданнями є: оцінка результатів аналізу окремих словників на наявність в них та маркування енантіосемізмів; з'ясування особливостей їх вживання в контекстах згідно з BNC, а також виокремлення труднощів при їх перекладі.

Для реалізації поставлених завдань нами було відібрано вісім лексем, які, згідно зі словником видавництва «Нова Книга», мають протилежні значення: *accomplished, account, dead-water, emulator, hirer, muck, overlook, sight*. Вони були проаналізовані у різних словниках, які можна розподілити на дві групи: одномовні [1, 2, 4] та двомовні [5, 6, 7, 8] та. Під час аналізу кожного з перерахованих вище словників до уваги бралися наступні критерії: наявність слова в словнику; наявність протилежних значень; наявність відповідних позначок, які сигналізують про те, що слово містить значення, які суперечать одне одному.

Також значення відібраних попередньо восьми лексем ми проаналізували у різних контекстах, тобто в реченнях, де вони вживаються. Як джерело прикладів вживання ми використали BNC [3]. До уваги бралися 50 речень з наявністю відповідної лексеми в них. Таким чином на основі вивчених контекстів вживання лексем досліджувалося питання, чи їх значення є протилежними, чи вони є просто синонімами. Згідно з результатами проведеного аналізу восьми лексем ми

отримали наступні результати: 62,5% не вносять двозначності при перекладі; 25% є проблемними, оскільки мають протилежні значення, про які важко здогадатися з контексту; 12,5% не було зафіксовано у BNC. Можна зробити висновок про те, що у більшості випадків енантіосемізми не становлять труднощів при перекладі на українську мову, оскільки їх значення є очевидними з огляду на контекст.

На основі проведеного дослідження серед 7-ми словників варто зазначити, що не всі лексеми подаються у словниках як енантіосемізми. Якщо порівнювати одномовні та двомовні словники, то помітно, що випадки енантіосемії є більш частотними в останніх. Звідси впливає той факт, що різні носії мови сприймають одні і ті ж самі слова по-різному, і залежно від того який ресурс використовувати при перекладі, можна отримати різні результати. Проте також варто зазначити, що жодний з проаналізованих словників не надає позначень (спеціально розроблені знаки чи символи), які б сигналізували про те, що у слова наявні протилежні значення, і попереджали б перекладача про можливу двозначність слова.

Отож, не зважаючи на те, що в англійській мові явище енантіосемії не є досить поширеним (приблизно становить менше одного відсотка від загальної кількості слів), його вивчення є досить вагомим, оскільки недостатні знання чи ігнорування властивостей слів містити у собі протилежні значення можуть спричинити труднощі при розумінні та перекладі окремих словосполучень, понадфразових висловлювань, речень.

Список літератури:

1. Longman dictionary of Contemporary English, Fourth Edition
2. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English, Sixth Edition.
3. British National Corpus [Електронний ресурс] – Режим доступу до корпусу: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>
4. Webster's On-Line Dictionary [Електронний ресурс] – Режим доступу до словника: <http://www.websters-online-dictionary.org>
5. Англо-український словник: У 2 т. – Близько 120000 слів/ Склад М.І. Балла. – К.: Освіта, 1996.
6. Великий англо-український словник: Понад 112000 слів/ Упоряд. М.Г. Зубков; Худож.-оформлювач Б.П. Бублик. – Харків: Фоліо, 2003. – 790 с.
7. Гороть Є. І., Коцюк Л. М., Малімон Л. К., Павлюк А. Б. Англо-український словник. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 1700 с.
8. Зубков М., Мюллер В., Сучасний англо-український словник та україно-англійський словник. – Х.: ВД «Школа», 2005. – 768 с.